

TIENG-DAN

La Voix du Peuple

Chủ nhiệm kiêm Chủ bút
HUỖNH THỨC KHÁNG
Quản lý
TRẦN BÌNH PHIÊN

BÁO - QUÂN
Số 133, đường Đông-bà, Huế
Hộp thư: số 61
Giấy phép nói: số 62
Giấy phép: TIENG-DAN - Huế

Quyền hạn có
phần minh mới
mong có kết quả
tốt.

GIÁ BÁN	
ĐÔNG-PHÁP - NGOÀI - QUỐC	
Một năm 5\$50	1\$50
Sáu tháng 2\$50	1\$00
Ba tháng 1\$50	2\$00

Mua báo phải trả tiền trước.
Theo và mandat gửi cho
M. TRẦN BÌNH PHIÊN. - At
Hàng quán - các việc riêng,
xin thương - nghi trước.

VẤN ĐỀ "NGHỊ-TRƯỞNG DÂN-BIỂU" DỰ HỘI-ĐỒNG THƯƠNG-THO

Báo Tiếng-dân số 529 ra ngày 12 Octobre, có đăng bài: « MỘT GIỜ HẾT CHUYỆN ĐUỐI VÀO BẢO ĐÀM của ông Nghị-trưởng Nguyễn-Trác. Về chủ « Nghị-trưởng dự Hội đồng Thương-thu » thì Bảo có cho mấy đũa trả lời của ông Nguyễn-Trác là có chủ - du thuận và hứa sẽ trả bài báo để... Vay nay xin bằng chứng sự kiện - fan gần mà bày tỏ một vài điều thiết thực.

Các chuyện « Thương-thu Dân-biểu » gần đây nghe nhiều người bàn luận rất sôi nổi, chính Bảo cũng có nhận được những bài nói chuyện ấy. Song đều là lời nói của người bàng quan, chưa đáng chú ý cho lắm. Đến như câu trả lời của ông Nghị-trưởng thì chúng ta phải nhận là lời nói quan hệ, không những quan hệ với tiền đồ toàn vẹn Dân-biểu, mà quan hệ đến cả vận mạng của nhân dân trong xứ nữa. Vay có chủ đề đồng không thể bỏ qua được.

Trước hết hãy xét cái tánh chất Hội đồng Thương-thu và Hội đồng Dân-biểu, khác nhau thế nào? Về đời quản chủ, người xưa như trên lịch sử ta, về việc quốc chính, không có gì gọi là Hội đồng dân cả. Phạm mang lệnh gì đều do nhà vua truyền ra, dân tuân theo, rồi ban phát ra các lệnh, tính hạ lệnh xuống dưới huyện, một việc tuần hành Lu hội nghị chúng chỉ là quan đương Triều cũng Vua ban luận với nhau, hoặc các quan Thương-thu họp bàn với nhau. Những kỳ hội ấy hoặc có định ngày, hoặc là bất thường, các quan Thương-dương Triều, khi cần bàn việc gì thì họp lại như người trong một nhà, trước ngày hội không cần định trước chương trình nghị sự, sau ngày hội cũng không làm biên bản ghi chép và công bố (có chăng chỉ trong Nội các và Sử quan biết mà thôi). Bởi vậy nên nếu cái tên là « Cơ mật ». Hội đồng Cơ mật là Hội đồng Thương-thu; và gọi là « Cơ mật » tức là có tánh chất cơ quan bí mật, mà không phải như tánh chất công khai bên Hội đồng Dân-biểu. Nội các là Hội đồng Thương-thu là người có trách nhiệm trong một cái cơ quan tối cao về bộ phận hành chính, họp lại mà bàn việc hành chính v.v.

Còn Hội đồng Dân-biểu thì thế nào? Từ nước Pháp sang bảo hộ nước ta, thấy rõ cái đời gino thống này, dân trí mở mang hơn xưa, một mặt chính thể độc tài không sao thích hợp với thời thế và dân nguyện, nên đem chính thể tự trị mà mình mà lần lần bày vẽ cho dân ta; như Hội đồng Quản hạt, Hội đồng Cảnh sát, và Thương-mại v. v. đều là các cơ quan tự trị của tư trong dân, mà xưa là ngày xưa chưa từng có. Sau lại lập ra Hội đồng Dân-biểu là cái cơ quan thay mặt cho dân trong xứ; về cách báo cứ cho đến qui trình hội nghị đều có lập đại biểu hội. Tuy đại biểu được lập, song cũng phải nhận là một cái « sớ hình » (sớ hình con chim) về cơ quan nghị pháp. Chỉ nói riêng về sớ Trung-kỳ là có tờ hiệp ước năm 1915 lại đây (Tờ hiệp ước này có 2 Chánh phủ ký tên và tuyên bố, nhân dân cũng biết rõ 6, 7 năm, mỗi năm

trước kỳ hội thì do quan Khâm chiếu lập, trong kỳ hội ấy vào ngày nào, bàn những vấn đề gì, chương trình có định trước. Đến ngày hội thì quan Khâm làm chủ tọa mở hội, rồi có biên bản, quan Khâm cùng ban trị sự việc Dân-biểu ký tên. Nam triều thì các quan chỉ dự lễ khai hội, còn trong các ngày hội chỉ có phái người đến dự mà thôi. (Trước kia không có, kỳ hội năm 1928 mới có ông Cao-xuân-Xang sang dự là lần đầu). Nói cho rõ thì Hội đồng Dân-biểu là một hội đồng công khai, tuy quyền hạn vẫn còn hẹp hòi song đã là đứng về bộ phận nghị pháp, nghĩa là bàn luận quyết định mà không có trách nhiệm về đường hành chính v.v.

Theo việc đã qua thì Hội đồng Thương-thu với Hội đồng Dân-biểu khác nhau là thế, và lại, Hội đồng Thương-thu là cơ quan cố hữu xưa nay, còn Hội đồng Dân-biểu là cơ quan mới theo chính thể đại nghị mà đặt ra. Vì Hội đồng Dân-biểu mang cái danh hiệu « thay mặt nhân dân mà đạo đại sự » thì Hội đồng Thương-thu là cơ quan cố hữu xưa nay, còn Hội đồng Dân-biểu là cơ quan mới theo chính thể đại nghị mà đặt ra. Vì Hội đồng Dân-biểu mang cái danh hiệu « thay mặt nhân dân mà đạo đại sự » thì Hội đồng Thương-thu là cơ quan cố hữu xưa nay, còn Hội đồng Dân-biểu là cơ quan mới theo chính thể đại nghị mà đặt ra.

Gần đây, trong chỉ dụ đức Kim-thương-truyền bố ngày 10-9-32, Ngài nói định chỉ tờ hiệp ước No 10-9-1925. Ngài lại nói muốn để Viện Dân-biểu lại, lại cho ông Nghị-trưởng được cái đặc ân dự vào Hội đồng Thương-thu, như một chức Thương-thu. Nay Ngài lại mời ông Nghị-trưởng mà hỏi ý kiến đối với điều ấy. Thế là tỏ ra bản ý Ngài về chủ « Dân-biểu dự Hội đồng Thương-thu », muốn hữu rõ chân ý nhân dân thế nào. Trong buổi hội chuyện ông Nghị-trưởng đã nói rõ rằng: « Việc ấy chẳng qua là việc cải cách tạm thời, nên không dám lạm nhận cái tên Thương-thu của quan nghị pháp. Thế mà ông lại nói: « Chỉ xin lấy tư cách Nghị-trưởng mà đi dự Hội đồng Thương-thu... » Thế là ông từ chối danh hiệu Thương-thu, mà nhận cái thiệt đi dự Hội đồng Thương-thu là Mẫu (thuận) là lợi chỗ đó.

Bất sau sẽ chỉ rõ vì sao mà mẫu thuận.

Tiếng-Dân
Một người phu xe ở Huế vương nhấm giầy điện đứt, phải chết
Khuya hôm 17-10-32, độ trên 11 giờ, sau khi một trận mưa to gió lớn, tại góc đường rue de l'Ecole và rue Đông-Bà, một người phu xe bị điện đứt chết tươi.
Số dĩ sinh ra sự rối rắm này là vì lên xe-li xe này xem chừng đã khuya, khách vẫn, nên kéo xe vào một cái chái nhà gần đó nghỉ. Nhưng rú, rú một giây điện mới vừa đứt, nó không biết, nên phải vương nhấm, liền rú người phải quẹo lại chái.
Người bạc mệnh này lên là Cấn ở Sông-Thu thuộc phường Độ nhất, năm nay độ 40 tuổi.
Tấm thân lao động l Ph. V.

CHUYỆN ĐỜI Từ chức và xuất dương

Cái « xoay » của mấy bác tại mất Trung-hoa
Người đã ra đời ai lại gặp cảnh thuận tiện luôn mà không gặp cảnh nghịch, như là trong các việc lớn như việc quốc gia xã hội. Nhưng gặp cảnh nghịch mà gắng, công, bền chí gánh vác sự nguy hiểm để đổi phó với cái hoàn cảnh không thuận kia, dầu có được cái tiếng anh hùng ái quốc gì gì mà phần riêng, mình bị thiệt, khổ nhọc nhiều quá! Chỉ bằng nhắm chừng ngọn gió mà quay trở lại buồm là đất sách hơn.
Kia bà con không thấy mấy bác to tai trong đảng quốc nước Tàu kia sao? Bình yên vô sự thì đọc di chúc, ôn lại chủ nghĩa tam dân, nay làm việc kỳ nhiệm, mai làm đại biểu nhóm hội, tự xưng là tin đồ Trung sơn, lão đồng chí đảng quốc, que quét tiền của trong địa bàn của mình, ăn tiệc, chường đi, xa xỉ thả cửa cho sướng đời. Nhứt đần độn có chủ gì có về bất tiện, làm khó cho mình không ngồi yên trên cái ghế « nói không xài sướng » đó, thôi thì có phương pháp đường hoàng là « từ » hờ xuất dương». Từ chức mà trong ý chờ xem vận lư, ngũ có người vẫn cứ thì ra người lại lo việc nước. Còn xuất dương cũng là tiếng rào cho vui, như Báo bình thì xuất ở Tây sơn, hay là Thiên tân, Nam kinh thì xuất ở Thượng hải, Quảng đông thì xuất ở Hương cảng Có báo « trong đầu » hơn thì phó rằng trước sang Nhật bản rồi sang Âu Mỹ động khéo sát... Gần đây bọn học phiệt cũng học được thói xuất dương ấy, song bọn này không có tiền nhiều như phái quân phiệt kia.

Hết chuyện đánh lộn nhau thì từ chức xuất dương, còn Mãn châu lập thành nước mới, không dính chi việc mình! Nhân vật nước Tàu cũng đáng chán thiệt! Có ai muốn bắt chước họ không?
BUỒN ĐỜI
Cải chính
CÁI TIN ĐANG Ở NGO-BÀO
Trước đây chúng tôi vẫn có thấy các báo trong Nam ngoài Bắc đăng rằng ở Huế sẽ ra một tờ báo báo hoàng mà người ra chủ trương là báo ấy là ông Ương-Hòa.
Cái tin này thì chưa biết thực hư thế nào, nhưng ngoài các bạn làm báo ở Nam Bắc ra, thì bản đàn ở kiêu thành Huế thật ít người nghe biết.
Nay tờ Ngọ báo ở Hanoi số 1539 ra ngày 15 Octobre lại đăng rằng: « Ở Huế lại có tin rằng người ra chủ trương tờ báo báo hoàng không phải ông Ương Hòa mà sẽ là ông Nguyễn-quy-Hương, hiện đương viết báo Tiếng-Dân. Nghe nói trong mĩg bữa nay. Hoàng thượng có mời ông Hương đến bàn chuyện sắp đặt việc ấn hành: tờ báo ấy »
Không biết hạn đồng nghiệp tìm ở đâu ra cái tin này, vì chính tôi đây cũng nghe hạn đồng nghiệp nói đó là lần đầu.
Vay xin có mấy lời tuyên bố rằng cái tin ấy là một tin bày đặt không có một mảy gì căn cứ vào sự thực.
NGUYỄN-QUY-HƯƠNG
T. B. NGƯỜI NGO-BÀO ra gần đây lại thấy vài bạn đồng nghiệp khác như PHU, N. TRUẬT-DAM, ĐÔNG-PHÁP... cũng đăng cái tin trên. Vay tôi cũng chẳng thấy lời tuyên bố này, các bạn đồng nghiệp sẽ chịu phiên cải chính lại cho đúng với sự thực.

Ở BẮC KỲ Sau khi chi bộ hội-kim ở Cẩm-giang vỡ

50 người bị bắt
Bắc kỳ. - Sau khi chi bộ hội kim ở Cẩm-giang bị vỡ ra, nhiều tiểu chi bộ như Chi-lian, Lai-vũ Kim-thành cũng vỡ: nhiều người bị bắt.
Lại sáng hôm 8-10 các nhà chức trách bắt được ở phủ Nam-sách 3 người. Từ đó ở phủ Kim-môn cũng có 3 người bị bắt, ở phủ Thanh-hà, 3 người.
Sáng hôm 12-10, các nhà chức trách lại trở lại bắt ở Cẩm-giang nhiều người nữa.
Số bị bắt ở mấy nơi, hiện nay có đến 50 người.

**Ở NAM KỲ
SỞ MẶT THAM KHAM PHẢ RA MỘT HỘI KIN KHÁC**
70 người bị bắt
Hôm 9/10/32, vào lúc 6 giờ sáng, sở Mặt tham Saigon đến một căn nhà ở đường Grimaud bắt được mấy đảng viên hội kin. Công trong lúc đó các lui ở Saigon và Cholon như ở đường Guyccmer, trước tòa Tân-dào, đượ g Nguyễn-lân-Nghiêm, trước nhà thờ Cầu kho đều có lính đến vây bắt nhiều người khác.
Thái-giao-Long là người lợi hại cũng đã bị bắt. Long là người trong năm 1930 đã can vào việc mấy cuộc: biểu tình và mấy vụ ám sát. Và trong hai năm nay sở cảnh sát đương truy nã. Số người bị bắt có đến 70.

TẠI LĂNG HỮU-BIỆT TỈNH NGHỆ-AN Lại có nhiều người bị án và bị tịch biên nữa

Sau khi tịch biên hai nhà Vương-thúc-Kỳ và Vương-thúc-Nghiêm, các nhà chuyên trách lại tới làng Hữu-biệt thuộc tổng Lâm-lĩnh, huyện Nam dân tịch biên 5 nhà là:
1/ Phan Vọng, 9 năm tù chưa vợ con, chia phần anh ta trong gia tài bố mẹ tính được 1500.
2/ Đoàn, khổ sai chung thân, tịch được 1 quan tiền đồng.
3/ Bè, khổ sai chung thân.
4/ Choa, khổ sai chung thân.
Còn một người nữa chưa rõ tên tuổi và án liệt. T. S.

ÁN MANG RẤT GHÊ Một cặp vợ chồng giết nhau, cả hai đều chết

Tại làng An-lâu phủ Tam-sỹ (Quảng nam) có tên Nguyễn Kiên ngoài 20 tuổi, đã cùng Lê thị 19 tuổi sanh duyên hơn một năm nay, nhưng người vợ kiêu ngạo ở nhà chồng cứ ở luôn nhà mẹ. Bữa 6 Octobre vừa rồi Nguyễn Kiên đến nhà bà già là hỏi sao đó, mà vợ chồng sinh ra chuyện xâu xé. Thị Tệ lấy dao đâm chồng nhằm giữa bụng, người chồng dục dáo đâm lại, bị mũi giáo trúng vào hông, máu ra lai láng, người vợ chết liền tức ấy; còn người chồng thì đỡ rượt lóng thòng nhưng chưa chết, lạng sọt lại sọt không xuống nhà thương Tam-sỹ. Đứa nhà thương nhận ruột vào, may lại xong, thì Nguyễn Kiên tỉnh lại một chập, rồi dần dần như trên, rồi cũng chết.
Quan số lợi đã làm biên bản và cho mai táng. Thương tâm

GIÁC MỘNG KÊ VÀNG (黃梁夢)

Mộng gì ta gọi là « chiêm bao ». Chiêm bao là cái gì? Theo như người xưa đã giải thì bao ngày làm cái gì, đêm nằm chiêm bao thấy cái ấy, và đời thì thấy lấy của người, no thì thấy mình cho người (夢之所為, 夜之所夢, 則則夢取, 則則夢與). Đó chẳng qua lấy lẽ hồn mơ mộng, chứ thực ra thì cái cõi mộng kia có làm cái lý kỳ vọng ngoài cái lẽ nói trên, mà chân tướng nó thế nào? nguyên nhân vì sao? cái cảnh nó ở đâu? thì cho ngày nay các nhà tâm lý học, hôn lợc, cũng chưa tìm ra cái chỗ (hồn) bi lý.
Tuy vậy, bằng theo đường kinh nghiệm, thì ai cũng nhận mộng là một cõi thiêng liêng có cái mầu huyền bí mà không thể thay đổi, mà mộng biến hóa được, như Trang-Châu thấy mình hóa ra con bướm bướm bướm; cái xứ không biết ở đâu mà mộng đi đến được, như vua Hoàng-đế thấy đi chơi nước Hoa-lư (姪 齊 景 : lại có cái người sinh trước mình để mấy trăm đời mà mộng gặp người ấy, như Không-lữ thấy ông Châu-Công (韓 見 周 公) v. v. Nói tóm lại mộng là cái cõi vô hình mà tinh thần người thường qua lại, tiếp xúc có về mặt thiết v.v.

Mộng có cái tánh chất và cảnh địa đặc biệt như thế, nên ở phương đông ta, người xưa hay giả thác chuyện mộng để răn đời. Chuyện mộng rất nhiều, tựa trong có chuyện « Hoàng lương » (kê vàng), của Lu-Sinh là có hứng thú mà người sau truyền thuật nhiều, chính người mình cũng thường nói luôn, tưởng nên học chuyện lại cho bà con nghe chơi:
Chuyện này thấy trong « Di-văn-lục » và « Châm-trung-ký » của người Tàu:
Lu-sinh người đời Đường, gặp ông Lữ-liên nơi quán khách ở Hán-dan, Lu tham van cái đời cũng khổ, Lữ-liên lấy cái gối trong bàn sang trao cho Lu mà bảo rằng: Người hãy gối cái này thì được sống sướng như ý. Lúc ấy nhà quan đương nêu nói kê vàng. Lu gối cái gối ấy năm, liền thấy mình cưới người con gái họ Tao (thì là giòng qui tộc đời Đường), người rất đẹp mà tiếng đó, Lu thì đỡ tiền ai, làm quan thăng mãi đến chức Tiết-ô Sở, danh tiếng lẫy lừng giặc to, rồi về triều làm Tả tư-ông. Con 5 người đều làm quan sang, cháu trên 10 người. Sai gia đến nhà cái lộc cả. Thọ đến 80 tuổi mới chết. Ngày mình tỉnh giấc thì nói kể của nhà quan còn chưa

Số báo 530 ra ngày 15 Oct. 1932, về mục vận vận, bài « Thương-thu dân-biểu », câu kết có chữ « Giác mộng hoàng lương »; nhiều người đọc giả viết thư hỏi cái điều ấy, Nhân thể kỷ giả viết bài này:
Lữ-sung cả người, nói: Té ra giấc mộng sao?
Lữ-liên nói: Việc trên đời cũng thế cả.
Té ra Lữ không tham phiên cho số phận mình nữa.
Mộng-hoàng-lương, nguyên do là thế, cũng gọi là Hán-dan mộng, vì chuyện ấy xảy ra ở một nhà lữ quán Hán-dan như đã nói trên.
Chuyện ấy, thực sự chẳng? giả thác chăng? không cần phải bàn. Dạy chuyện đã truyền ra, người sau kể trước đời thuật, thành ra chuyện thú và lạ một cái đức tích không sao quên được. Chính ở xứ Hán-dan, người Tàu có làm tiểu bia khắc mà chữ « Hán-dan có quán » (邯鄲有館) dưới ghi nói Lu-sinh gặp Lữ-Tiên (盧生遇呂仙). Xưa nay các nhà thi nhân đi ngang đó thường hay đề vịnh, câu chuyện « Giác mộng kê vàng » lại thành ra cái hiện thi. Trong những thi vịnh « mộng kê vàng » kỳ giả có nhớ mấy câu có hứng thú đó ra một ít tâm lý người đời đối với cảnh mộng ấy:
1/ Nguyễn học Lu-sinh bắt Nguyễn ngữ,
Bảo thực hoàng lương truy mộng khứ.
願學盧生不願寐,
飽食黃梁追夢事。
Dịch:
Muốn học chàng Lu không muốn thức.
Nịch no kê vàng đuổi thẳng giấc.
2/ Hoàng lương vị thực thiên hoàn hảo,
Thử mộng hà phương cảnh như hồi.
黃梁未熟天還早,
此夢何妨更一回。(次枚)
Dịch:
Kê vàng chưa chín trời chưa sáng,
Mộng kê vàng làm thêm giấc thứ hai.
Hai bài thì trên tỏ ra tâm lý một hạng người có tài « tham » không đầy đủ trải qua một cuộc phồn hoa phú quý, nằm đó một đời mà không lấy làm vừa lòng, muốn ôm tro tro cho đến ngày đây nấp bóm lại, không thể gì được mới chịu thả một cách bất đắc dĩ.
3/ Tả thập niên dư công nhả hàn, Tùng thiên thị mộng đã phong lau. Ngã kim lạc phách Hán-dan đạo, Yếu thể liên sinh tá chầm đầu.
四十年餘公且懶,
縱然是夢也風流。
我今落魄邯鄲道,
要替先生借枕頭。
Dịch:
Bốn chục năm thừa công và hàn,
Đuôi trong giấc mộng cũng phong lau.
Hán-dan lưu lạc ta đương khuyển,
Cổi mượn liên sinh cái gối đầu.
Bài này tỏ ý biết cái vinh hoa kia là cõi mộng vẫn không ra gì, song vì con ma công nợ xưa đời, cũng muốn mượn cảnh phồn hoa để giải khổ này. Người mình những kẻ đương lúc đầu tiên chỉ thì không khải, xem phú quý không ra gì mà lo bước một cái, chửi mình vào nơi quyền quai, chửi có tư tưởng kỳ.

Độc-giả ngoại-quốc nên biết
Từ ngày 1er Octobre giá báo Tiếng dân gửi đi ngoại-quốc đã đổi như sau:
Một năm : 85\$
Sáu tháng : 45\$
Ba tháng : 25\$
(Còn nữa)
Hải Âu

SỮA NESTLÉ HIỆN CON CHIM

SỨC KHỎE CỦA TRẺ NHỎ

Hỏi xin không mất tiền một quyển sách dạy cách nuôi trẻ bằng tiếng quốc ngữ của Bác sĩ Vidal soạn ở hiệu sữa NESTLÉ, phố Paul-Bert, số 61 Hải Phòng

VIỆC TRONG NƯỚC

(Tiếp theo trang nh)

giọng khau phào, mà phải vào gian báo rằng ở chúng tôi đã thuận kỳ chi.

Chúng tôi đã làm đơn kêu Tóa, Bộ và Phủ luôn luôn. Năm Báo-đại thứ 4 (1929) Tóa giao cho huyện cứu. Lý Khanh, chánh Đe làng ấy bắt các họ góp tiền để lo xin dinh của khoản ấy. Nhưng họ Hồ bác, giao khoản ấy phải khám cứu. Ngày tháng ty năm nay Phủ sức khoản ấy phải chờ nhà đặc đến sẽ xử, nay nhà đặc đến đã đặc xứ Pong-thiên, Bay mật và những xứ Nội-trạch rồi ở chúng tôi kiện làng ấy những khoản đất ruộng đều ở trong mấy xứ ấy. Ấp chúng tôi đã có đơn trình nại với viên bộ phải là N. X. T. và quan huyện Quảng-diễn, nhưng viên bộ phải ấy nguyên là người làng Paulé mà trước tịch vào trong tỉnh Quảng-ngãi, (viên ấy hiện có nhà ở tại Phú-lê) nên chỉ lấy vì làng ấy mà bác đơn của chúng tôi, không chịu chuyên bảm với quan đặc điền kỳ sự. Quan huyện Quảng-diễn cũng không xử.

Lại nghe bác phẩm Tịnh và cháu tôi Đe làng ấy biểu các họ phải góp một số tiền để lo xin dinh cứu.

Làm như thế thì chúng tôi phải chịu mất đất ruộng và địa phận, lại phải tranh nhau kéo mà đả luy lâu ngày, nhưng lại nghe làng ấy rao rằng: nếu ở chúng tôi có tương an, thì danna chết tri mạng tại trên đất ruộng, mà vu vạ v. v. . .

Mong quan trên đê ý cứu xử cho khỏi cái nạn tương tranh sau này. Đồng dân ký

NGHỆ-AN

Một tên phạm vượt ngục Nguyễn Vũ quê ở tổng Đại-dòng, huyện Thanh chương, là một tên phạm đang giam giữ tại huyện, Vừa rồi anh ta có làm một bài văn tở, và rủ đồng lao góp tiền làm lễ diu Tại và Nghĩa tại người này bị xử tử hôm 30-7-32, T. D có đăng, việc ấy là ra, Quan huyện cho giải Vũ về lao Vinh. Được hai hôm, Vũ đã lập mưu trốn thoát. Hiện nay nhà chuyên trách đương tâm đã, lại nghe có treo một một giải thưởng

50\$ cho người nào bắt được phạm nhân ấy.

Chủ bếp nhiều dân Tại đồn Yên-Ph, thuộc tổng Đổng-sơn, phủ Anh sơn, có một chủ lính N-1976 thường đi chợ mua đồ ăn cho các cai đội trong đồn. Chủ bếp ấy ra làm những cách trái lẽ như mua đồ trả rẻ, và trả không đủ tiền, như con cá đáng 2 quan thì chỉ trả 7, 8 tiền, miễn bị đánh 0\$20 thì chỉ trả 5, 6 xu. Nhiều người kêu van thì bị đánh chửi. Hôm 23/9, bà Phạm-kim-Phiem vợ viên phó tổng Đổng-sơn đi chợ mua một con cá giá 8 tiền, tên bếp ấy lại đánh, bà này nhất định không chịu, nó bèn đánh mấy tác rồi quăng con cá ra giữa chợ. Sau nghe mấy bác cai đội bắt người bán cá vào đồn giam non một ngày mới thả, bắt lỗi sao được bán cá cho. . . Poó tổng đã đem việc ấy cùng việc bà biếp dân sự thuật cho quan đồn nghe. Mong quan trên sẽ nghiêm trị kẻ lạm quyền nhiều dân kia.

ĐÀN NGUYỄN QUẢNG-NAM

Tư lịch hết, cầu làm không rời Ở làng Bàn-an tổng Phước-gián có tên Hương mục Nguyễn Tuấn cùng lý trước Nguyễn Tường ép dân một cách lạ.

Ngày 26 tháng chạp năm ngoài ai cũng lo Tết, Hương lý tịam lệnh quan trên, sức dân tư lịch đi làm đàng ở Trưng lâm. Vì gần Tết nên ai cũng chạy mua cho rảnh đặng ở nhà ăn Tết. Bảy giờ họ ra giá 3 ngày 1\$20, ai không chịu liền thì trong ngày 28 qua ngày 29 không phải đi xấu. Thế là Hương mục bán được một số khá.

Song tháng 4 năm nay, quan sức làm cầu suối Khôi, nhưng Hương mục đã bán gần hết tư lịch, bèn đem đơn xin thôi dịch.

Hiện quan đã sửa đặt Hương mục khác. Hương mục mới đã sức dân

làm cầu, cầu chưa rồi mà số tư lịch đã hết, chưa rõ thế nào.

Mấy bác Hương dịch thôn quê nhiều ngon quá!

Dân (tràng)

Lệnh ít học nhiều!

Cầu Đất, tỉnh Thanh-sai tại đây, thuộc lệnh trên làm cầu, xin kể chuyện đượ này:

Gần đây, có trát lệnh sai y đi bắt Huynh-khắc - Khoan ở tại làng Phước-Trạch, tổng Thanh-Châu phủ Điện-Bàn về tội bóc lột bị dân kiện tại tỉnh. Việc quan trên sai đi như vậy, mà y giám làm một cách khác:

Sau khi đòi tên Huynh-khắc-Khoan rồi y đi đàng các nhà trong làng Phước-Trạch, khi vào tới nhà Nguyễn-Triệu, người làm trên chủ đại chiếm tên khau (tên thường kêu Cừ-Đai) gặp F. đ. Q. ở chợ đó (ông này người Minh-hương ở thành phố Faifo có quen với Nguyễn-Triệu), thấy thế y bảo người đi đòi y trưởng, hương kiêm, và bắt mười tên dân đến, nói rằng: Quan trên sai tôi xuống đây một thám đặng bắt hai người và xét nhà nữa. Hồi trát, thì số nói: có trát một cách đến đến rồi sẽ biết. Mối đặng, sức dân tranh bả phía nhà, rồi lực xét không có đủ gì quan hệ, chỉ có một cái rập đặng trát phiếu, giấy tờ, và con dấu bằng đồng khác mấy hàng chữ: "Quảng-Nam tỉnh Đại Châm-tấn-Khẩu Nguyễn-Triệu, chef porte. Cầu Đất thấy hàng chữ Đại Châm tấn khẩu thì nói: bọn này làm cọng sâu rồi, đả ốc đồng. . .

(Xem qua trang 4 có 1)

Cần dùng một người trẻ tuổi, thanh lịch, đã từng đi bán báo ở Huế, đã ra bán báo ở các thành phố Quảng-trị; AI muốn biết, xin hỏi: Lê-Chân, chủ Thông-Hoạt thư-quan ở Quảng-Trị.

Một tin lạ trong thương giới

Dương lúc kinh tế quốc bách, cả hoàn cầu đều chịu ảnh hưởng; đưng nói đến xe, ở nước ta đây, biết bao nhiêu hãng to đàng cỡ, hiệu phổ nghĩ buôn, thế mà ở TOURANE thuộc về con đường QUẢNG-NAM, một hiệu buôn lại mới mở. Làm làm Đại lý các hãng nội hóa, các báo, chỉ và thơ, tướng, truyền, tiền thuyết; ngoài nữa muốn cho hàng mình mau chạy và khỏi phải toại, xin hãy gở bán tại bản hiệu.

Buôn gởi đi các nơi, thủ sản xứ Trung-kỳ như: Cao, ché, quế, bắp, sắn, đường đầu phụng, thuốc lá, v.v. . . Các báo chí, tân-văn, ngoài nữa chưa gởi cho chúng tôi làm Đại-lý, xin hãy gởi gáp cho đặng chúng tôi sắp đặt người đi bán các nơi thung quê.

Bazar Sainfol - Léon Mme Chánh-Ky Propriétaire Rue Quảng-Nam TOURANE

THÂN TRỌNG THIÊN KIM, CỎ BỆNH NÊN CHỮA NGAY!

Vì thời thế biến hóa, dân chúng lầm lạc, nên có một bệnh, tên là thân trọng, gây nên... nên bệnh này rất nguy hiểm... (Text continues with medical details and a list of agents in various cities like Hanoi, Vinh, Thanh Hoa, etc.)

CỬA HÀNG BOMBAY MỚI

115 Rue Paul Bert, 115 Bàn đủ các thứ hàng tư lự các nước, rất đẹp, giá rất hạ, vì của Hàng BOMBAY mới, giao-thiệp tướng với các cửa hàng to nhỏ trong Hoàn-cầu, và có chi điểm các thành phố lớn. HUẾ - HANOI - HAIPHONG

NEU CÓ LUÔN TRONG NHÀ 效神丹靈十 Thập-linh-dơn thần hiệu. Thuốc này là thuốc gia truyền, kinh nghiệm lâu năm, rất thần hiệu. (Text describes the benefits of the medicine for various ailments.)

plumes & poils n'échappent pas aux cartouches GÉVELOT SOCIÉTÉ FRANÇAISE DES MUNITIONS. (Advertisement for Gévelot munitions featuring a duck logo.)

KÍNH, GIẤY CHỤP ẢNH BÊN TÂY MỚI SANG. Kỳ này tôi này hiệu HUONGKY PHOTO HANOI mới nhận được nhiều kính Lumière, giấy Crumière, và nhiều đồ phụ dụng về việc làm ảnh. (Advertisement for Hwangky Photo shop.)

Đâu là CỎI PHÚC? TRIẾT-HỌC TIÊU-THUYẾT Tác giả: C. Flammarion Giảng-Hà dịch-thuật. (Philosophical text discussing the nature of happiness and suffering.)

lo lẫn, không còn ăn ngủ được. Sớm mai nay họ cho mới tôi vì nắng Minh-linh hóa ra đau sôi. Tôi tưởng như đã chết chừng được. Vì sao nắng đau? Không có quá gì mà không nhân! Vậy tôi xem như người cũng không phải là không biết các sự biến đổi và rõ: rồi trong nỗi nắng Minh-linh. (Text continues with a narrative about a person suffering from a heatstroke.)

Vậy tôi phải nói rõ ra đây. Này Minh-linh đã làm những điều gì, nói đó, thế là nắng cũng thương tôi, nói vậy thì vì nắng thương người mà người phải tức giận như vậy? (Text continues with a philosophical or narrative discussion about the person's condition.)

